

інтерпретуючи і розігруючи заново – але вже по-своєму, у власному ізводі, – події, директивно задані зі сторінок книги, вторинний автор знаходить деякий контроль над отриманими месиджем, персоналізуючи його, роблячи його більш близьким і прийнятним особисто для себе.

Підводячи **підсумки**, слід зазначити, що, аранжування вторинної комунікації англomовного художнього тексту здійснюється за допомогою двох діаметрально протилежних комунікативно-дискурсивних макростратегій, які, однак, обумовлюють одна одну, адже заселяючи первинний текстопростір саги власними інтенціями, вторинні автори використовують персонажі первинного тексту, однак, надають їм нових характеристик і властивостей, борються за нові смисли, створюючи власну термінологію та власний жанр спілкування, необхідний для забезпечення ефективної текстової комунікації.

Вступаючи в діалог з первинним текстом, вторинні автори створюють власні традиції й аранжують власний дискурс, а вибір тієї чи іншої комунікативно-дискурсивної стратегії проводиться відповідно до глобальної мети вторинних авторів. Іншими словами, в основі вибору тієї чи іншої комунікативно-дискурсивної макростратегії аранжування вторинної комунікації саги Дж.Р.Р. Мартіна «*A Song Of Ice And Fire*» лежить принцип суб'єктивізму, адже, продукуючи вторинні тексти, кожен окремо взятий вторинний автор виходить із власних міркувань.

Перспективи подальших досліджень вбачаємо в аналізі лінгвокогнітивної структури вторинної текстової комунікації саги Дж.Р.Р. Мартіна «*A Song Of Ice And Fire*» з метою визначення загальних когнітивно-дискурсивних принципів аранжування вторинної комунікації англomовного художнього тексту.

Література

- Прасолова К.А. Фанфикшн: литературный феномен конца XX - начала XXI века : творчество поклонников Дж. К. Ролинг : дис. ... канд. филол. наук : 10.01.03 / Прасолова Ксения Андреевна. – Калининград, 2009. – 261 с. – Библиогр. : с. 193-232. Щипицина Л.Ю. Комплексная лингвистическая характеристика компьютерно-опосредованной коммуникации : на материале немецкого языка : дис. ... канд. филол. наук : 10.02.04 / Щипицина Лариса Юрьевна. – Архангельск, 2010. – 459 с. – Библиогр. : с. 400-450. Black R.W. English-Language Learners, Fan Communities, and 21st-Century Skills / Rebecca W. Black // Journal of Adolescent & Adult Literacy, 2009. – 52 (8). – p. 688–697. Foster D. Community and identity in the electronic village [Електронний ресурс] / Derek Foster // Internet culture. – New York : Routledge, 1997. – p. 23-37. – Режим доступу: http://services.exeter.ac.uk/cmit/media/texts/porter1996/foster1996_community_and_identity.pdf Herring S.C. A Faceted Classification Scheme for Computer-Mediated Discourse [Електронний ресурс] / Susan C. Herring // Language @Internet, 2007. – V.4. – № 1. – Режим доступу: <http://www.languageatinternet.org/articles/2007/761/> Jenkins H. Textual poachers: Television, fans, and participatory culture / Henry Jenkins. – New York : Routledge, 1992. – 352 p. Pugh S. The democratic genre. Fan fiction in a literary context / Sheenagh Pugh. – Brigend, UK : Seren Books, 2005. – 282 p. Storrer A. Hypertext und Texttechnologie / A. Storrer // Angewandte Linguistik. Ein Lehrbuch. – Tübingen : Francke Verlag, 2004. – S. 207-228.

УДК 811.111

КУРБАТОВА Т.В.

(ДВНЗ «Криворізький національний університет»)

ЛІНГВОКОГНІТИВНА СТРУКТУРА ПОНЯТІЙНОГО СКЛАДНИКА КОНЦЕПТУ ПОЛІТИКА В КОНЦЕПТОСФЕРІ ГЕОПОЛІТИКА

В статті досліджена лінгвокогнітивна структура понятійного складника концепту ПОЛІТИКА в межах концептосфери ГЕОПОЛІТИКА. Розглянуті засоби вербалізації когнітивних компонентів концепту та його місце в сучасній англomовній картині світу.

Ключові слова: концептосфера, геополітика, концепт, політика, понятійний складник.

Курбатова Т.В. Лингвокогнитивная структура понятийной составляющей концепта ПОЛИТИКА в концептосфере ГЕОПОЛИТИКА. В статье исследована лингвокогнитивная структура понятийной составляющей концепта ПОЛИТИКА в рамках концептосферы ГЕОПОЛИТИКА. Рассмотрены способы вербализации когнитивных компонентов концепта и его место в современной англоязычной картине мира.

Ключевые слова: концептосфера, геополитика, концепт, политика, понятийная составляющая.

Kurbatova T.V. Lingual and cognitive structure of notional component of concept POLITICS within the conceptual sphere GEOPOLITICS. The article deals with the lingual and cognitive structure of the notional component of the concept POLITICS within the scope of the conceptual sphere GEOPOLITICS. The verbalization ways of the concept cognitive features and its place in the modern English-speaking worldview are under consideration.

Key words: conceptual sphere, geopolitics, concept, politics, notional component.

Мовні засоби, пов'язані з об'єктивацією основних аспектів і понять людського існування викликають постійний інтерес дослідників [Бабушкин 1996; Болдырев 2000; Пименова 2004; Попова, Стернин 2007; Селиванова 2000].

В контексті сучасних проблем когнітивної лінгвістики особлива увага приділяється концептуальній репрезентації знань в мовній картині світу, основною одиницею якої є концепт. Концепт визначається як ментальне утворення, яке включає в себе поняття, значення та образ, які описують певний фрагмент оточуючого середовища [Воркачев 2004]. Хоча концепт базується на таких семіотично пов'язаних категоріях, як значення та поняття, він є значно ширшим за них.

Політика – одна з найважливіших сфер буття людини та суспільства. В якості одиниці картинування свідомості, з одного боку, вона представляє індивідуальний досвід людини, а, з іншого – досвід усього суспільства в цілому, відбиваючи явища політичного життя в свідомості носіїв англійської мови. Це відкрита багатобічна одиниця людської свідомості, яка знаходиться в постійному русі формування свого змісту, знаходячи свою реалізацію у різноманітних ситуаціях спілкування.

Метою статті є дослідження структури концепту ПОЛІТИКА як одного з субконцептів концептосфери ГЕОПОЛІТИКА в англійській картині світу. **Завдання** дослідження включають встановлення лінгвокогнітивної структури понятійного складника концепту ПОЛІТИКА та визначення його ролі у концептосфері ГЕОПОЛІТИКА, субконцептом якої його можна вважати. **Об'єктом** дослідження виступає концептосфера ГЕОПОЛІТИКА в англійській картині світу. **Предметом** дослідження є концепт ПОЛІТИКА в англійській картині світу, який вивчається в рамках концептосфери ГЕОПОЛІТИКА. **Матеріалом** дослідження виступають мовні одиниці, що репрезентують концепт ПОЛІТИКА в рамках концептуальної системи ГЕОПОЛІТИКА.

Зазвичай під «політикою» (від грецького *politika* – державні або громадські справи) розуміють соціальну діяльність у політичній сфері суспільства, спрямовану на досягнення, утримання та реалізацію влади [Политический словарь]. Поняття *polis* (місто-держава, особлива форма політичної та соціально-економічної організації суспільства в Давній Греції та Давньому Римі) було одним з фундаментальних в античній, а пізніше і в європейській філософії, етиці, історії, а згодом дало початок політичній науці. Зміст поняття включав разом з державним управлінням, державним правом, обов'язком, діяльністю, справою, також такі семантичні елементи, як «громада, суспільство, громадянин». Згідно лексикографічних джерел в англійській мові лексема *politics* почала функціонувати з XIV століття [Oxford English Dictionary].

Абстрактний характер цього поняття спричинює існування декількох лексичних одиниць, які активізують різні за змістом аспекти.

Лексема *politics* реалізується у більшій кількості лінгвістичних контекстів завдяки своїй полісемантичності та поліфункціональності. Аналіз словникових статей виявив наступні дефініції імені концепту ПОЛІТИКА, *politics*:

1) наука та мистецтво управління; наука, яка займається формами, організацією та управлінням державою та відносинами з іншими державами - «*the practice or study of the art and science of forming, directing, and administrating states and other political units; the art and science of government; political science*»;

2) комплекс взаємовідносин людей у суспільстві, особливо відносин, що передбачають маніпуляції з владою – її захват, підтримку, втрату, зміцнення тощо – «*the complex or aggregate of relationships of people in society, esp those relationships involving authority or power*»;

3) політичні дії, події, практики, в цьому значення синонімічно лексемі *policy* – «*political*

activities or affairs»;

4) сфера діяльності людини, професія – «*the business or profession of politics*»;

5) діяльність, пов'язана з владою широкому сенсі, контролем над іншою особистістю, ситуацією – «*any activity concerned with the acquisition of power, gaining one's own ends, etc*»;

6) відношення, принципи, переконання, симпатії, антипатії, які викликає політика в свідомості індивіда чи групи індивідів (партія, прихильники) – «*opinions, principles, sympathies, etc*»;

7) а) діяльність уряду по розробці політичного курсу/стратегії – «*the policy-formulating aspects of government as distinguished from the administrative, or legal*»;

б) діяльність держави в соціальній сфері – «*the civil functions of government as distinguished from the military*» [Oxford English Dictionary].

Отже, лексема **politics** у своєму інтегративному значенні трактується як сфера взаємовідносин різних соціальних груп та індивідів у використанні інститутів публічної влади з метою реалізації своїх соціально значущих потреб та інтересів, а також, як суспільна наука, що вивчає суспільні інституції, принципи та поведінку влади. В цьому значенні політику вивчають політичні аналітики та науковці.

Поняття «політика» вербалізується також за допомогою лексеми **policy**, яка означає курс дій, прийнятий і дотримуваний владою, керівництвом, політичною партією, політиками, тощо – «*a course or principle of action adopted or proposed by an organization or individual*». Саме у цьому значенні розуміється термін **state policy**, який може уточнюватися у відповідності напрямів – *international, domestic, economic, social, cultural policy*. Близьким за змістом, але не синонімічним є номінації *political strategy/programme*. Термін **public policy** може вживатися паралельно у значеннях «державна влада» та «публічна влада». Цей термін протипоставляється номену **politics**, який позначає діяльність і боротьбу традиційних дійових осіб (наприклад, політичних партій, зацікавлених груп, соціальних та політичних рухів), спрямованих на захоплення законодавчої чи урядової влади з дотриманням конституційних чи інституційних норм.

Зміст поняттєвого складника концепту ПОЛІТИКА виражений лексичним знаком **politics**, який виступає у якості імені концепту. Хоча ім'я концепту має досить широкий синонімічний ряд, до якого крім вище згаданих входять *statecraft, statesmanship, polity, internal affairs, foreign affairs, campaign, government, governing, control, power, authority* та інші, результати номінативного аналізу цих синонімів свідчать про їх відмінність і неможливість цих номінацій слугувати ім'ям концепту ПОЛІТИКА.

Розглянемо особливості синтагматичних зв'язків ядерних номінацій концепту ПОЛІТИКА. Особливо поширене вживання терміна **policy** у сполученні з експресивно-оціночними прикметниками, які розкривають образну складову концепту – *sound/wise policy, rigid policy, flexible policy, prudent policy* та інші. Нерідко сполучення з оціночними прикметниками породжує усталені вирази, в яких експресивно-оціночна семантика втрачає свою силу. Проявляється тенденція до фразеологізації в наступних виразах - *clear / clear-cut policy, big-time policy, local/nationwide policy, global policy/politics*, які активують такі ознаки концепту, як якість, гнучкість, динамічність, масштаб.

В нетермінологічному сенсі політика постає в значенні діяльності, справи в будь-якій сфері – *monetary/ investment/industrial/ exchange rate policy*.

Нетермінологічне значення номінації *politics* «*the ways that power is shared in an organization and the ways it is affected by personal relationships between people who work together*» відображене у виразах *office/company politics*.

Синтагматичні зв'язки слова **politics** в значенні «питання та події суспільного/державного життя» характеризуються сполучуваністю з топонімічними одиницями – *Iraq's politics, the politics of Northern Ireland, British politics*, які відображають події політично життя цих країн.

Синтагматичні зв'язки номенів концепту ПОЛІТИКА з дієсловами досить широкі і в результаті предикативної дистрибуції цих номенів вони часто набувають термінологічного або фразеологічного характеру – *to adhere to a policy, to conduct/ pursue a policy, to advocate/ abide*

by a policy, to go into politics, to talk politics та інші.

Семантичний елемент поняттєвого шару структури концепту відтворюється через широкий спектр номенів, в яких активізується концептуальна ознака телеологічного характеру. Значення політики як образу дій, спрямованих на досягнення певних цілей, дій, які визначають відношення між людьми знайшло відбиття у численних словосполученнях: *policy of drift/inaction, give-and-take policy, bloc policy, arms-twisting policy, policy of intervention/war, scorched-earth policy, hands-off politics, peanut politics, power politics*. Спостерігається закріплення цього значення у сталих виразах, які мають оціночний характер.

Аналіз парадигматичних зв'язків номену концепту передбачає опис його синонімічних зв'язків. Крім згаданих вище одиниць, виявляється велика кількість синонімічних зближень в контекстуальних проявах кожного значення ядерної номінації **politics**: *policy, political organization/management/ administration/system, government, affairs, political actions/events/life, statecraft, statesmanship, polity, internal affairs, foreign affairs, campaign, governing, control, power, authority* та інші.

Аналіз структурних деривативних зв'язків іменника **politics** виявляє його словотворчій потенціал, представлений наступними деривативами: *politic (adj, v), political, politically, politician, politicization, politicize, politick (v, adj), politicker, politicking, politicky, polity, politico, politicoholic, politicone, politicaster, impolitic, apolitical, politicoless, politology, politologist*. Прикладами словоскладання можуть слугувати *politics-conscience, politics-free, politics-mad, politics-ridden, politico-cultural, politico-religious* та інші.

Прикладом розширення лексико-семантичних зв'язків можна вважати функціонування терміна-деривату **political**. Особливу увагу звертають на себе моделі сполучення цього прикметника з іменниками, які можна розділити на наступні семантичні групи:

1) «особа» - *political leader/ observer/ analyst/ scientist/ man/ killer/ operator/ rival/ enemy*;

2) «діяльність» - *political struggle/ killing/ rivalry/ scandal/support/ row/ campaign/ show/ showdown/ cooperation/ defeat/ victory*;

Як і номінації **politics** та **policy**, прикметник **political** сполучається з лексичними одиницями на позначення явищ з інших сфер діяльності, особливо зі сфери економіки, що свідчить про нерозривний зв'язок політики та економіки в свідомості людини: *political bankruptcy/ economy/ balance/ broker/ market/ bargain/ capital/ inflation/ crisis*. Також характерне поєднання прикметника з номінаціями з наступних сфер: воєнна справа – *political attack/ combat/ battle/ enemy/ ally/ expansion/ surrender/ bombshell*; екологія – *political thaw/ forecasting/ tide/ landscape/ temperature/ heat/ environment/ earthquake*; спорт – *political game/ gambling/ pawn*; право – *political crime/ racketeering/ killing/ suicide/ prisoner/ police/ trial/ offense/ offender/ killer*; інших наук – *political orbit/ machine/ machinery/ technology/ spectrum/ leverage*.

Отже, структура понятійного шару концепту ПОЛІТИКА характеризується високою лексико-семантичною щільністю, що викликано абстрактним характером поняття.

Перспективою дослідження є вивчення лексико-семантичних та структурних характеристик концепту ПОЛІТИКА на основі аналізу номінацій перед'ядерної зони та одиниць вторинної номінації.

Література

Бабушкин А.П. Типы концептов в лексикофразеологической семантике языка / А.П. Бабушкин. – Воронеж: Изд-во ВГУ, 1996. – 104с. Болдырев Н.Н. Когнитивная семантика. Курс лекций по английской филологии / Н.Н. Болдырев. – Тамбов. Издательство Тамбовского университета, 2000. – 123с. Воркачев С. Г. Счастье как лингвокультурный концепт. Монография / С.Г. Воркачев. – М.: Гнозис, 2004. – 236с. Пименова М.В. Введение в когнитивную лингвистику / М.В. Пименова. – Кемерово, 2004. – Вып.4. – С.9 Попова З.Д. Стернин И.А. Когнитивная лингвистика / З.Д. Попова, И.А. Стернин. – М.: АСТ: Восток-Запад, 2007. -314с. Селиванова Е.А. Когнитивная ономазиология. Монография. / Е.А. Селиванова. – К.: Фитосоциент, 2000. – 248с. Политический словарь [електронний ресурс]. – Режим доступу: http://mirslovari.com/content_pol/politika-5.html Merriam Webster Dictionary [електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.merriam-webster.com>. Oxford English Dictionary [електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.oxforddictionaries.com>.